

וזכני לגדל

הרב אשר יהיאל קסל

רב כפר הנוער זוהרים וראש ביהמ"ד 'משנת אבות'
לשאלות והרצאות: kasel@kfar-zoharim.org.il

תגובה זועמת

והוא לא נהג נכון ויותר מכך, לו הוא היה הורה טוב, הרי שזה לא היה קורה. התוצאה של התחושות הללו היא שההורים שלא יודעים לאן להוביל את החרפה, עסוקים בלהרוג אותה, בלהצניע אותה ולהילחם בה, במקום לתת שכם ולעזור לנער או הנערה שמתמודדים, האשם המרכזי בעניין הזה, זהו השיח הקהילתי שלנו. לו השיח היה אחר, או שונה, היינו נמצאים במקום אחר. רק תחשבו על מצב אוטופי, בו התחושה שלהיות אבא או אמא לילד מתמודד היא שהקב"ה בחר בנו לגדל ילד מיוחד, כי אנחנו מסוגלים וראויים וכי יש לנו את הכוחות לכך. היודעים אתם כמה מלחמות היו נחסכות בתוך הבתים, בין נערים להורים ובין נערות להוריהן?! זה הרי לא ייאמן ובלתי נתפס לחלוטין, כמה דם – בתרתי משמע – היה נחסך.

אני יודע שיש שיצקצקו בלשונם כרגע, ויאמרו 'נו מה באמת, ההורים נלחמים רק על שמם הטוב?! אבא לנערה נושרת לא יושן בלילה, כי הוא מפחד לשלומה ולנפשה, ואתה הופך את זה לעניין של כבוד?!' אבל אני אענה לכם בצורה ברורה וחלקה: בכל שבוע אני פוגש לפחות עשרה הורים, וכולם – ואני מתכוון כולם – עסוקים במה יאמרו ומה יגידו. הם מבינים את המצב, הם מבינים שהמלחמה לא תועיל, ורק תרחיק, אבל הם לא מצליחים להתגבר על הפחד המשתק של 'מה יאמרו' ו-'מה יגידו'.

זו גם הזדמנות להתמודד עם עוד טענה מצויה – שאף היא נולדה בהקשר הקהילתי ואנחנו המצאנו אותה – שנער או נערה מתמודדים, מסוכנים לחברה ולילדים הקטנים בבית. 'מי יודע איזה אסון יתרחש לילדים, אם הם יחיו בכפיפה אחת עם נער או נערה נושרת?!' אומרים רבים לעצמם, אבל הניסיון מלמד בדיוק את ההיפך. הורים שקירבו וחיבקו את הנער הנושר, או את הנערה המתמודדת, זכו שהילדים הקטנים יותר, צמחו טוב יותר. אהבה ללא תנאי, מולידה אהבה ללא תנאי וילדים קטנים שרואים מסירות נפש עבור ילד שלא הולך בתלם, רוצים לעשות הכול כדי שההורים שלהם ירוו נחת ואדרבה – אני אומר מניסיון – הורים שנלחמו, איבדו את הילדים האחרים.

ואם כבר דיברנו על חובה קהילתית, הרשו לי להעיר בעוד נושא, שלבטח כואב לרבים מכך ואפילו יכעיס את חלקכם (תמיד מוזמנים להגיב): הפכנו את המלחמה בטלפונים החכמים למלחמת מצווה, עד כדי כך שהורים רבים מאבדים את שכלם, למול הילד שמביא טלפון חכם הביתה. המלחמה כל כך הצליחה עד שזה נהפך לגבול, עד לטלפון החכם, בו בשעה שיש הרבה פתרונות לעניין.

כן, הטלפון החכם הוא הסימפטום, הוא לא הבעיה. לו היו ההורים משכילים לחבק את הנערים והנערות שלנו, אז המתמודדים היו מוותרים. אבל מה לעשות שאנחנו גידלנו את הגולם ועכשיו אנחנו בוכים!?

אז כן, ידידי היקר מריש המאמר, זו הסיבה שאני כותב ולא מצניע, כי רק המודעות והשינוי לכך יצילו אותנו. ועכשיו בקשה אישית לי אליך: תעביר את הטור הזה לכמה שיותר אנשים. תשתפו, תשתפו ותשתפו בכל דרך ואולי בכך נציל נערים ונערות מלרדת לעמקי שחת.

הטור שפורסם בבמה זו בשבוע שעבר, עורר תגובות רבות. לא שזה לא היה צפוי, אבל בכול אופן התרגשתי, גם מכמות הקוראים וגם מהעניין וההד הציבורי שהוא עורר. אך תגובה אחת מכל התגובות שקיבלתי, עוררה אצלי אי נוחות ואני מביא אותה כאן, כדי לענות עליה.

"אני נהנה כול שבוע מחדש לקרוא את הטור שלך" כתב לי אחד הקוראים הקבועים, "אתה מעורר בטורך למחשבה ויש דברים רבים ששיניתי בביתי בעקבות קריאת הטור, אבל השבוע הגזמת. למה אתה צריך לכתוב על הדבר הזה?! מה זה יכול לעזור ומה הפומביות תתרום לסיפור?! הפכת את הקוראים לפסיכולוגים ואת הנייר לספת טיפולים. אני מבין שהדבר נוגע בנפשך, אבל מה לזה ולנו. ועם כול הרגישות, אני חושב שצריך להצניע את השיח בנושא, ולא לעורר את העניין".

האמת היא שקראתי את הכתוב פעם אחר פעם וכמו בן אנוש, הדברים עוררו אצלי כעס וזעם. בתחילה כמעט חשבתי להשיב לאותו קורא נכבד במילים קשות ובוטות, בסגנון של "מי שכל כך חשוב לו שלא ידברו על העניין הזה, כנראה הוא נגוע בעניין הזה". שלא תבינו אותי לא נכון, זו לא תשובה מתחכמת אלא תשובה עניינית ונכונה. תשאלו כל איש מקצוע בתחום והוא יאמר לכם שמי שהדבר מעורר אצלו כעס, ולא אמפתיה, כדאי שישאל את עצמו למה ומדוע. בדרך כלל התשובה היא פשוטה, שהדבר הזה נוגע במקום שהוא פגוע בו ולכן הוא מעדיף שלא לדבר על זה ולמי שלא היה ברור מספיק, אני לא מתכוון שהוא נפגע, אלא שהוא פוגע. טוב, אולי לא פוגע מעשי, אבל פוגע פוטנציאלי. יש משהו לא פתור אצלו, שגורם לו להעדיף את השתקת העניין.

אחרי שאמרת את זה, אני רוצה להתייחס לגופו של עניין. אנחנו כקהילה חייבים להכיר את החובות שלנו, ואומנם תמיד יש כאלה שמחפשים את בעל הבית שאפשר להאשים אותו, אבל זו טעות. קהילה היא סך כל חלקיה, היא בנויה מכל אחד ואחד מאיתנו, ולכולנו יש את החובה לעשות כדי לשנות. לו כולנו היינו עושים מעשה קטן אחד למען השינוי, הדברים היו נראים אחרת.

ניקח את העניין של הפגיעות המדוברות, הרי כל אחד מאיתנו יכול לתת יחס שונה, בעניין הזה. לא מעשי, אלא במחשבה ובשית. ההבנה שלהיות נפגע זה כאב בלתי נתפס, תהפוך את המציאות לשונה, היחס לפוגעים יהיה שונה, והיחס לנפגעים יהיה שונה. די לי אם נער או נערה שנפגעו, ידעו שלבוא ולספר 'נפגעת' זה לא להוציא לעצמם כתב אישום, אלא להיפך – הם יקבלו חיבוק ועזרה, ואתם תשאלו אותו קודם כל, איך הוא מרגיש. היום – לעומת זאת – להגיד 'נפגעת' זה לומר אני אשם. די רק בשאלות ששואלים אותך כמו 'למה לא ברכת', או 'למה לא צעקת', 'למה לא סיפרת מיד'. אם תתרגמו את זה לשמיעה – הנה אני אעזור לכם – המשמעות היא 'אתה לא עשית מה שאתה צריך לעשות ולכן אתה אשם לא פחות'.

העניין הזה של האחריות הקהילתית, הוא לא רק בענייני פגיעות, אלא בכל היחס שלנו לנוער נושר, או מנותק. תקראו להם איך שתקראו להם. כן, נכון, אנחנו במצב הרבה יותר טוב בשנים האחרונות, אבל עדיין הורה לילד מתמודד, מרגיש מואשם. הוא חי בתחושות שהוא לא בסדר